

ringe, hvert Aar bliver større og større, og upaatvilelig, efterat saa særdeles lette Communicationsmidler ere komne tilstede, vil blive saa stort — hvad maaffee allerede er Tilfældet — at Theatret mange Aftener tæller flere Ikke-Kjøbenhavnerne end Kjøbenhavnerne. Jeg maa imidlertid hertil føie, at hele denne Betragtningssmaaade og en saadan statistisk Undersøgelse af Antallet af Tilskuere i Forbindelse med deres Opholdssted eller Fødested — hvad man nu vil — slet ikke har Noget at gjøre med det, hvorom Spørgsmaalet her dreier sig; man kan kun i den Anledning gjøre den forbigaaende, men afgjørende Bemærkning, at Kjøbenhavnerne og Ikke-Kjøbenhavnerne betale for deres Pladser. Det, hvorpaa det derimod kommer an, forsaavidt man ikke vil see paa hele den indirecte Virkning af Theatret, men kun paa de nærmeste directe Virkninger af det, er naturligvis ikke, hvorefter Folk komme der, men med hvad Virkning de ere der tilstede, med andre Ord, hvad der hydes i Theatret, og jeg vil føie til, hvorledes det modtages af dem, der ere tilstede. Det er let muligt, at de, som kun en sjelden Gang kunne komme der, i Virkeligheden have Theatret langt mere at takke for end de, der have Leilighed til at komme der meget ofte, og det er saaledes ogsaa ganske sikkert et uimodsigeligt Factum, at man rundt omkring her i Landet vil finde mange baade Mænd og Qvinder, som maaffee i en lang Aarrække ikke have været i Kjøbenhavn, og som maaffee have en ringe Udset til at komme der, men som have den meest levende Interesse for det kongelige Theater, og som dybest og smerteligst vilde føle Slaget, hvis man nu fuldstændig vilde forandre dette Theaters hele Stilling. Vi have — hvad jeg skal føie til, da jeg seer den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 3die Valgkreds (Barfod) ved min Side — et Slags Beviis derfor i, at han, som under denne Sags første Behandling udtalte sig saa varmt og kraftigt for Theatret, maatte erkjende, at han i de sidste 30 Aar ikke havde været i Theatret og heller ikke kunde vente at komme der med nogen ret Tilfredsstillelse. Jeg troer altsaa, at Betragtningerne med Hensyn til det kjøbenhavnske Standpunkt ere fuldkommen ligesaa uberettigede som en

Betragtning fra et politisk Standpunkt, men det, hvorpaa det kommer an, er Opfattelsen af, hvad et nationalt Theater overhovedet skal være for et Folks hele eiendommelige aandelige Udvikling, og da navnlig, naar det er et lidet Folk, som i sin Nærhed har større Magter, der kunne virke nedtrykkende paa det, ingenlunde alene gennem ydre Vold, men ogsaa paa anden Maade. Den ene Side af Spørgsmaalet er altsaa, hvad et saadant Theater kan være, navnlig for en saadan lille Nation; men den anden Side deraf er: Hvad har det kongelige Theater nu gennem snart 100 Aar været for det danske Folk? Det er Spørgsmaalet, og det er der, Afgjørelsen skal træffes. Det kunde nu maaffee synes, at det ikke kunde være saa særdeles vanfølsomt at komme til en Afgjørelse i den Henseende, da det vistnok maa siges, at de Stemmer ere meget saa — om der overhovedet er nogen, som har lydt saaledes, hvilket jeg skal lade være usagt —, der ville sige til Svaret derpaa: Et saadant Nationaltheater har ingen Betydning, og vort Theater har heller ikke havt nogen saadan Betydning. Vilde man paastaae dette, var man snart fuldstændig færdig, men, som sagt, paa dette Punkt lader det ikke til, at Kampen skal kunne reises. Alle ere saa at sige enige om, at det er ganske rigtigt, at Theatret har Betydning, og at vort Theater har havt Betydning; men mine Herrer, der er en meget stor Forskjel mellem Anerkjendelse og Uerkjendelse; det føle vi i alle, baade private og offentlige Forhold. Der gives en meget kold og meget gold Anerkjendelse, som, naar det kommer til Stykket, naar der skal offres Noget for det, som anerkjendes, viser sig yderlig karrig, men der er en anden Anerkjendelse, som træder frem, ikke blot modvillig, men virkelig med en Taknemmelighedsfølelse og derfor ogsaa med en vis Nænsomhed — for ikke at bruge det fremmede Ord Pietet — overfor det, man har; i denne Henseende er der vistnok stor Forskjellighed tilstede. Den ærede Rigsdagsmand, som jeg før omtalte, Rigsdagsmanden for Aalborg Amts 1ste Valgkreds (Zahle), kom ogsaa i sit Foredrag i Lovdagsindberetningen og han udtalte, da, at netop en af Mislighederne ved det Hele var, at